

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев2 2507/2020
09.12.2020. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија Весне Поповић, председника већа, Зоране Делибашић и Гордане Комненић, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Игор Лончар, адвокат из ..., против туженог Друштва за приватно обезбеђење „G4S Secure Solutions”, ДОО Београд, чији је пуномоћник Марко Репић, адвокат из ..., ради исплате, одлучујући о ревизији туженог изјављеној против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж1 657/20 од 04.05.2020. године, у седници одржаној 09.12.2020. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ, као неоснована, ревизија туженог изјављена против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж1 657/20 од 04.05.2020. године.

Образложење

Пресудом Основног суда у Новом Саду П1 1868/17 од 22.01.2018. године делимично је усвојен тужбени захтев, па је утврђено да је тужилац био у радном односу код туженог у периоду од 01.09.2013. до 31.12.2014. године, а тужени је обавезан да му плати појединачне месечне износе са законском затезном каматом од доспелости до исплате (висина износа и датуми доспећа су ближе одређени овом одлуком) и то: на име разлике између исплаћене и припадајуће зараде у периоду од 01.09.2013. до 31.12.2014. године, као и на име зараде по основу прековременог рада, рада у време празника, на име путних трошкова, као и на име накнаде штете због неискоришћеног годишњег одмора за 2013. и 2014. годину. Тужени је обавезан и да у корист тужиоца уплати порезе и доприносе за обавезно пензијско-инвалидско, здравствено и осигурање за случај незапослености за период од 01.09.2013. године са каматом која се обрачунава на јавне приходе, као и да му накнади трошкове поступка од 109.000,00 динара са законском затезном каматом од извршности пресуде до исплате. Захтев за камату на досуђене трошкове поступка за период од 22.01.2018. године до дана извршности пресуде је одбијен, а усвојен је захтев тужиоца за ослобађање од плаћања судских такси.

Пресудом Апелационог суда у Новом Саду Гж1 657/20 од 04.05.2020. године жалба туженог је одбијена, као неоснова и првостепена пресуда потврђена у усвајајућем делу.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену тужени је изјавио ревизију због битне повреде одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права.

Врховни касациони суд је испитао побијану пресуду, на основу члана 408. Закона о парничном поступку („Сл. гласник РС“ бр.72/11 и 55/14), па је нашао да је ревизија неоснована.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП на коју ревизијски суд пази по службеној дужности. Ни у поступку пред другостепеним судом није дошло до пропуста у примени или до погрешне примене које од одредаба овог Закона, па нема ни повреде из става 1. истог члана, на коју се ревизијом указује.

Према чињеничном стању на ком је заснована побијана одлука, тужилац је 30.08.2012. године закључио са туженим уговор о стручном оспособљавању и усавршавању, ради обављања послова физичко-техничког обезбеђења, којим је уговорено да стручно усавршавање – специјализација траје до девет месеци почев од 03.09.2012. године, када је тужилац дужан да ступи на усавршавање. Након овог уговора, тужилац је са туженим закључио још 3 уговора о стручном оспособљавању и усавршавању, сваки у трајању до девет месеци и то уговоре од: 18.12.2012. године, 01.09.2013. године и уговор од 30.05.2014. године. Међутим, пре истека 9 месеци од закључења последњег уговора, тужилац је 29.12.2014. године са туженим закључио уговор о раду на одређено време у трајању до три месеца, за обављање послова службеника обезбеђења – сменски, почев од 01.01.2015. године, а након тога закључио је још три уговора о раду на одређено време, сви у трајању до три месеца, а за обављање истих послова и то уговоре од: 19.03, 26.06. и 16.09.2015. године. Решењем туженог од 11.12.2015. године, утврђено је да тужиоцу престаје радни однос на одређено време са 31.12.2015. године, због истека рока на који је уговор закључен. Правилником о раду туженог од 23.01.2013. године, као и Правилником о организацији и систематизацији послова туженог од 08.09.2014. године, систематизовано је радно место службеник обезбеђења. Међутим, ни у једном од наведених Правилника није наведен број потребних извршилаца за то радно место, али је, у оба, као услови за обављање посла службеник обезбеђења, између осталог неопходно да је лице успешно завршило стручно усавршавање и оспособљавање – према посебном програму који доноси послодавац. Одлуком о обавезаном стручном оспособљавању и усавршавању од 01.08.2008. године, и Одлуком од 12.04.2011. године, о измени и допуни ове Одлуке, установљено је стручно оспособљавање и усавршавање за све кандидате за обављање послова физичко-техничког обезбеђења на начин и у трајању предвиђеним наставним планом и програмом стручног оспособљавања и усавршавања у трајању до девет месеци, а његов саставни део чини наставни план и програм стручног оспособљавања и усавршавања за послове физичко-техничког обезбеђења. Тужилац је код туженог до 31.12.2014. године био радно ангажован на основу уговора о стручном оспособљавању, с тим што је још од 11.09.2012. године радио у сменама по принципу 12-24-12-48, према сачињеном распореду рада. У евиденционим картонима стручног оспособљавања и усавршавања наведена су мишљења ментора према којима тужилац није

савладао потребна знања и способности, те му је уз његову сагласност продужавано стручно усавршавање. Утврђено је и да је од места становања до места рада био удаљен пет километара. Оценом налаза и мишљења судског вештака судови су утврдили висину потраживања тужиоца на име припадајуће зараде у периоду од 01.09.2013. до 31.12.2014. године, као и висину накнаде зараде за прековремени рад и рад у дане празника, висину трошкова за долазак и одлазак са рада, као и висину штете због неискоришћеног годишњег одмора за 2013. и 2014. годину.

Код овако утврђеног чињеничног стања, нижестепени судови су усвојили тужбени захтев, основано налазећи да је тужилац био у радном односу код туженог у периоду од 01.09.2013. године до 31.12.2014. године, па тужени јесте у обавези да му плати неисплаћена потраживања из радног односа, која тужилац тужбом потражује.

Одредбом члана 201. став 1. тачка 1. Закона о раду („Сл. гласник РС“, бр.24/05, ... и 32/13, који је био на снази у време закључења уговора о стручном оспособљавању и усавршавању), прописано је да уговор о стручном оспособљавању и усавршавању послодавац може да закључи са незапосленим лицем, ради обављања приправничког стажа и полагања стручног испита, кад је то законом, односно правилником предвиђено као посебан услов за самосталан рад у струци. Применом члана 47. став 1. истог Закона, послодавац може да заснује радни однос са лицем који први пут заснива радни однос, у својству приправника, за занимање за које је то лице стекло одређену врсту и степен стручне спреме, ако је то услов за рад на одређеним пословима утврђено законом или правилником, док према ставу 3. овог члана, приправнички стаж траје најдуже годину дана. Период стручног усавршавања није изричито прописан Законом о раду, већ се он утврђује програмом стручног усавршавања и време потребно за стручно усавршавање мора да буде временски ограничено. У том смислу директор туженог је 12.04.2011. године донео Одлуку о измени и допуни одлуке о обавезном стручном оспособљавању и усавршавању, којом је, између осталог, одређено да остаје на снази одредба претходне Одлуке, којом се установљава стручно оспособљавање и усавршавање за све кандидате за обављање послова физичко-техничког обезбеђења код туженог, на начин предвиђеним наставним планом и програмом стручног оспособљавања и усавршавања и то у трајању до девет месеци.

Циљ стручног оспособљавања је да се лицу које нема искуство у обављању одређеног посла, омогући да у одређеном периоду стекне потребна знања и вештине. У периоду стручног оспособљавања запослени нема регулисан радно-правни статус, јер није у радном односу, због чега његово трајање мора бити временски ограничено. У супротном, закључењем више уговора ове врсте, послодавац би могао да врши злоупотребу права, јер би у том случају запослени фактички у дужем временском периоду обављао послове који су из делатности и као такви систематизовани актима послодавца, без регулисаног радно-правног статуса. Имајући ово у виду, као и да одредбом члана 201. Закона о раду није одређено време потребно за стручно оспособљавање, Врховни касациони суд налази да је побијаном одлуком паравилно примењено материјално право уз закључак да се у том случају сходно примењује одредба члана 47. став 3. Закона, која приправнички стаж ограничава најдуже на годину дана.

У конкретном случају, тужилац је 03.09.2012. године започео рад код туженог, на стручном оспособљавању и усавршавању и стицања посебних знања и способности за рад на пословима физичко-техничког обезбеђења, а на основу уговора који је закључио са туженим 30.08.2012. године и то у трајању до девет месеци. Међутим, иако је период од девет месеци истекао 02.06.2013. године, тужени је са тужиоцем и након тога закључио још два уговора о стручном оспособљавању и усавршавању и то уговоре од 01.09.2013. и 30.05.2014. године (у међувремену је закључен исти уговор и 18.12.2012. године), а у којима је такође наведено да се стручно оспособљавање утврђује до девет месеци.

Имајући ово у виду, као и да је Правилником туженог о раду и Правилником о организацији и систематизацији послова туженог од 08.09.2014. године и 12.04.2011. године, предвиђено радно место за обављање послова физичко техничког обезбеђења, да је време стручног оспособљавања и усавршавања према програму стручног оспособљавања ограничено на период до девет месеци, а да закон предвиђа да овај период може трајати најдуже годину дана, да тужени није доказао на који начин тужилац није задовољио у вршењу ових послова, иако га је већ од 11.09.2012. године распоредио на рад у сменама, то судови основано закључују да је након истека годину дана од почетка стручног оспособљавања и усавршавања, односно од 01.09.2013. године, тужилац код туженог засновао радни однос који је трајао до 31.12.2014. године, те да за овај период, применом члана 104. став 1, члана 108. став 1. тачка 1. и 3. и члана 118. став 1. тачка 1. Закона о раду, има право на одговарајућу зараду, право на увећану зараду за прековремени рад и рад на дан празника који је нерадни дан, као и право на накнаду трошкова за долазак и одлазак са рада, али и право на накнаду штете за неискоришћени годишњи одмор, применом члана 76. истог Закона, који износи су правилно утврђени оценом налаза и мишљења судског вештака, у висини износа досуђених побијаном одлуком.

У складу са изнетим, а на основу члана 414. став 1. ЗПП, Врховни касациони суд је одлучио као у изреци.

**Председник већа – судија
Весна Поповић,с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић